
Zpráva o kontrole exportu v České republice v roce 2003 vychází z *Informace o přístupu České republiky k mezinárodním jednáním o problematice vojenského materiálu, o objemu jeho výroby, vývozu a dovozu a o početních stavech ručních zbraní u držitelů průkazů a zbrojních licencí na území České republiky v roce 2003*, která byla schválena vládou České republiky. Úplný text *Informace* je k dispozici na webové stránce Ministerstva zahraničních věcí ČR: **www.mzv.cz/kontrolaexportu**.

Do zprávy o kontrole exportu nebyly zařazeny ty údaje, které se přímo netýkají zahraničního obchodu (údaje o početních stavech ručních zbraní u držitelů průkazů a zbrojních licencí), jsou dostupné z jiných informačních zdrojů (přehled mezinárodních embarg a restriktivních opatření, jenž je průběžně aktualizován na výše zmíněné webové stránce MZV ČR) či jsou příliš specializované (informace o plnění Akčního programu OSN k prevenci, potírání a vymýcení nezákonného obchodu s ručními a lehkými zbraněmi ve všech jeho aspektech). Text zprávy byl jinak uspořádán a na některých místech doplněn, aby široké veřejnosti usnadnil porozumění všem obsaženým informacím.

Petr Kaiser
editor

Pro Ministerstvo zahraničních věcí ČR
vydalo ediční oddělení Ústavu mezinárodních vztahů,
Praha 2004

Grafická úprava: Jakub Tayari
Tisk: Petr Dvořák – Tiskárna
© Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2004
ISBN: 80-86345-51-3 / Ministerstvo zahraničních věcí ČR
ISBN: 80-86506-40-1 / Ústav mezinárodních vztahů

Úvod

Předkládaná zpráva informuje o tom, jak v roce 2003 v České republice fungovala kontrola obchodu s vojenským materiálem. Dále podává přehled o objemu výroby, vývozu a dovozu ručních a lehkých zbraní. Zpráva se netýká materiálů dvojího užití. Její zveřejnění je konkrétním dokladem závazku české vlády otevřeně informovat nejširší zainteresovanou veřejnost o kontrolní politice v oblasti vývozu zbraní.

Základním východiskem politiky České republiky v oblasti kontroly exportu zbraní je nevydat vývozní licence na dodávky, které by mohly přispět k eskalaci mezinárodních a vnitrostátních konfliktů, mohly by být zneužity pro potlačování lidských práv či by mohly poškodit bezpečnostní zájmy spojenců a přátelených zemí. O zodpovědném přístupu České republiky svědčí, že aktivně participuje na všech důležitých mezinárodních kontrolních režimech a iniciativách, které mají za cíl zamezit nežádoucímu šíření zbraní a technologií.

Tato národní zpráva je doplňkem k příspěvku České republiky do pravidelné společné výroční zprávy zemí Evropské unie, jež byla publikována v těchto dnech. Česká republika se (jako další noví členové EU) dobrovolně rozhodla poskytnout své údaje za období roku 2003 přesto, že v té době ještě nebyla členským státem.

Zpráva též navazuje na národní zprávy o vývozech ručních a lehkých zbraní publikované Ministerstvem zahraničních věcí ČR v posledních letech. Ve srovnání s nimi tato zpráva přináší mnohem rozsáhlejší a podrobnější přehled. Důležitým rozdílem je to, že zahrnuje veškerý vojenský materiál (ve smyslu platné české legislativy). Ministerstvo zahraničních věcí ČR její text zpracovalo na základě údajů poskytnutých Licenční správou Ministerstva průmyslu a obchodu ČR. Děkujeme kolegům za poskytnuté podklady a veškerou spolupráci.

V roce 2003 se Česká republika připravovala na vstup do Evropské unie. Přizpůsobovala svůj kontrolní systém vysokým nárokům, které na členské země klade Kodex chování EU při vývozech zbraní. S odstupem času nyní můžeme konstatovat, že tento úkol celkem úspěšně zvládla, i když to byl proces komplikovaný a náročný. Po podpisu Smlouvy o přistoupení se čeští zástupci začali účastnit politických jednání na příslušných fórech v Bruselu (v pozici tzv. aktivních pozorovatelů, tj. s možností vyjadřovat

svůj názor; i když zatím bez práva společně rozhodovat, které dostali až po vstupu dne 1. května 2004). Tím získávali mnohem určitější představu o konkrétním fungování kontrolních politik jednotlivých států tehdejší „15“ (či spíše již „25“), v neposlední řadě také díky tomu, že přístupujícím zemím byly zpřístupněny nezbytné informační zdroje (podrobněji viz kapitola 2.1).

Ministerstvo zahraničních věcí ČR a další zodpovědné státní instituce a orgány jsou odhodlány úroveň otevřenosti nadále zvyšovat. Očekáváme, že příští národní zpráva o kontrole vývozů zbraní bude ještě detailnější, neboť bude obsahovat rozčlenění souhrnných přehledů podle jednotlivých zbraňových kategorií tak, jak jsou dány tzv. společným seznamem vojenského materiálu Evropské unie.

Autoři doufají, že zpráva bude srozumitelná všem zájemcům a že bude užitečným nástrojem probíhající legitimní debaty o konkrétních podobách kontrolní politiky České republiky.

Cyril Svoboda

ministr zahraničních věcí České republiky

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Cyril Svoboda', with a stylized, cursive script.

Tato zpráva se nerodila lehce. A také asi nebude mít lehký život. Někomu se bude zdát, že neposkytuje dost informací, že je polovičatá, prostě že hora porodila myš. Z druhého konce bude zaznívat hlas, že jsme se příliš otevřeli, že poskytujeme nadstandardně detailní informace, a tím ohrožujeme české výrobce a obchodníky. Třetí skupina možná přijde s názorem, že zpráva je sice rozsahem tak akorát, ale vlastně nepřesná v porovnání s jejich údaji a poznatky. Tyto hlasy k nám doléhaly již v průběhu zpracování, a tak na nich jistě něco musí být.

Na to jakožto autoři a zpracovatelé chceme dopředu odpovědět: Určitě je co zlepšovat pro příští roky. Nicméně jsme přesvědčeni, že úroveň průhlednosti, kterou jsme nastavili, je dobrým kompromisem, který přispěje k ochraně férové hospodářské soutěže. Na druhé straně pak věříme, že zpráva přispěje k pocitu, že se naše země a její představitelé chtějí chovat zodpovědně a pod veřejnou kontrolou. I po roce práce na změně systému zbrojních exportů máme stále pocit, že nafukujeme vzducholod' pumpičkou na kolo. Jde to, ale chce to čas.

Tato zpráva se nerodila lehce a jistě má nedostatky. Je to ale nejlepší zpráva, jakou jsme dokázali připravit. Důležité je, že jsme se vydali na cestu.

Jan Winkler

*náměstek ministra zahraničních věcí
pro bezpečnostní politiku*

OBSAH

ČÁST I

KONTROLA OBCHODU S VOJENSKÝM MATERIÁLEM V ČESKÉ REPUBLICE V ROCE 2003

1. LEGISLATIVNÍ RÁMEC ZAHRANIČNÍHO OBCHODU S VOJENSKÝM MATERIÁLEM V ROCE 2003	11
1.1 Základní definice	11
1.2 Fungování kontrolního režimu v České republice	11
2. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE	13
2.1 Evropská unie	13
2.2 Wassenaarské ujednání o kontrole vývozu konvenčních zbraní a zboží dvojího užití	15
2.3 Organizace spojených národů	15
2.4 Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě	16
3. PŘEHLED O POČTECH A HODNOTĚ VYDANÝCH LICENCÍ A SKUTEČNÉM VÝVOZU VOJENSKÉHO MATERIÁLU V ROCE 2003	17
Tabulka 1: Základní přehled vývozů podle jednotlivých zemí a osmi skupin vojenského materiálu	18
Grafy 1–3: Počet a hodnota licencí a skutečný vývoz do zemí Evropské unie/NATO	28
Tabulka 2: Přehledy vývozů v některých vybraných kategoriích	29
Tabulka 3: Přehledy dovozů v některých vybraných kategoriích	30

ČÁST II

OBJEM VÝROBY, VÝVOZU A DOVOZU RUČNÍCH A LEHKÝCH ZBRANÍ V ČESKÉ REPUBLICE V ROCE 2003

4. LEGISLATIVNÍ RÁMEC	33
4.1 Základní informace	33
4.2 Ověřování zbraní a zařazování zbraní do kategorií	35
5. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE	36
5.1 Organizace spojených národů	36
5.1.1 Akční program OSN k prevenci, potírání a vymýcení nezákonného obchodu ručními a lehkými zbraněmi ve všech jeho aspektech	36
5.1.2 Protokol proti nezákonné výrobě palných zbraní, jejich částí, dílů a munice a proti nezákonnému obchodování s nimi	37
5.2 Evropská unie	38
5.3 Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě	38
6. PŘEHLED O OBJEMU VÝROBY, VÝVOZU A DOVOZU RUČNÍCH A LEHKÝCH ZBRANÍ V ROCE 2003	40
6.1 Přehled o objemu výroby ručních a lehkých zbraní	40
6.2 Přehled o vývozu a dovozu ručních a lehkých zbraní	40
PŘÍLOHY	43
Tabulka 4 / graf 4: Trend vývozu vojenského materiálu v posledních letech	43
Tabulka 5 / graf 5: Trend dovozu vojenského materiálu v posledních letech	44